

Tien jaar
De Jonge Akademie

2005-2015

Tien jaar De Jonge Akademie

Tien jaar
De Jonge Akademie

2005-2015

Voorwoord

Rianne Letschert

De Jonge Akademie bestaat tien jaar. Reden voor een sprankelend feest, maar ook voor een terugblik in woord en beeld. Met herinneringen aan en bespiegelingen over de voorbije jaren en stevige ambities en dromen die ook de toekomst zullen kleuren. Bladerend door dit boek zie je de veelheid aan ideeën en projecten voorbij komen waarmee leden en alumni het afgelopen decennium gezamenlijk vorm hebben gegeven aan De Jonge Akademie.

Het predicaat 'jong', dat ons onderscheidt van de klassieke Akademie, heeft ons zeker in het begin weleens in de weg gezeten. Een jonge wetenschapper met enige staat van dienst is toch al gauw een dertiger; jong staat dan ook vooral voor onderzoekers in de volle ontwikkeling van hun wetenschappelijke loopbaan. Daarnaast is een imago als jonge-hondenclub leuk, maar je wilt natuurlijk wel het verschil maken tussen *spielerei* en echt kunnen meespelen. Veel hebben we te danken aan de KNAW die deze uitdaging aandurfde en ons vrij baan heeft gegeven om onszelf uit te vinden en uit te spreken.

De activiteiten waarmee de eerste generatie leden voortvarend van start ging zorgden voor bekendheid. Exemplarisch waren bijvoorbeeld de onderwijsprojecten 'De Jonge Akademie on Wheels' en het wetenschapspel 'Expeditie Moendoes'. Al doende met deze en

andere publieksprojecten scherpte De Jonge Akademie haar ideeën over wetenschapsbewustwording aan, wat weer resulteerde in een advies over wetenschapscommunicatie. Ook over loopbaanbeleid en publicatietradities kwamen adviezen tot stand op basis van kennis en ervaring van leden en alumni.

En er gebeurde meer. Zo liet De Jonge Akademie op het terrein van wetenschapsbeleid steeds duidelijker de stem van jonge wetenschappers doorklinken. Inmiddels is zij een veelgevraagde gesprekspartner, die ook in de toekomst graag kritisch blijft meedenken over zaken als onderzoeksfinanciering, carrièrepaden voor jonge onderzoekers en de waarde(n) van wetenschap. Ook de reflectie op de wetenschappelijke inhoud en wetenschapsbeoefening blijft belangrijk – met vernieuwende vormen als het theaterdiscussieprogramma ‘Gewetenschap’, zoeklicht op interdisciplinariteit en vakoverstijgende discussies. Samen met andere jonge academies in Europa en daarbuiten geven we inhoud aan het internationale karakter van de wetenschap die ons bindt.

Elk jaar sluiten tien talentvolle jonge onderzoekers zich bij ons aan, elk jaar nemen we ook afscheid van tien leden, want je blijft niet altijd ‘jong’... In die vijf jaar lidmaatschap moet het gebeuren. Dat zie je ook terug aan de enorme inzet van onze leden. Naast telkens nieuwe plannen en projecten die aandacht vragen, wordt er doorlopend beroep op hen gedaan voor mediaoptredens, publieksfestivals, lezingen en presentaties, jury’s, commissies, enzovoorts. Deze voortdurende beweging onderstreept de bron van onze kracht: een diep gevoelde passie voor wetenschap en de wens die te delen met de samenleving. En die blijft onveranderd – ook de komende tien jaar.

Rianne Letschert
Voorzitter De Jonge Akademie

Hoe het begon: Op een zomers terras, in de zon

De kiem voor De Jonge Akademie werd gelegd op dinsdag 16 juli 2002. Pim Levelt, toenmalig president van de KNAW, weet het nog precies. ‘We kregen bezoek van de Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften. Het was een prachtige warme zomerdag, en we lunchten op het terras bij The Grand in Amsterdam.’ Daar vertelde het KNAW-bestuur aan de Duitse collega’s over een kwestie waar het mee worstelde. Na de invoering van de Vernieuwingsimpuls door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), had de KNAW haar succesvolle Programma Akademie-Onderzoekers beëindigd. En daarmee was het enige structurele contact tussen de KNAW en jonge onderzoekers verbroken.

‘De Duitse vicepresident Helmut Schwarz zei meteen: “Begin met een jonge academie.” In Duitsland hadden zijn academie en de Leopoldina dat samen in 2000 al gedaan. Wij hebben uiteindelijk hun opzet overgenomen: vijftig leden, waarvan er elk jaar tien

in- en uitstromen; een platform voor jonge toponderzoekers, met een grote mate van zelfstandigheid.’

Onafhankelijk

‘Het feit dat De Jonge Akademie volkomen los van de KNAW eigen standpunten naar buiten kan brengen, is een van de sterktes ervan,’ zegt eerste voorzitter Catholijn Jonker. ‘Maar dat hebben we dat eerste jaar wel moeten bevechten.’ ‘De KNAW vond ons in eerste instantie heel eng,’ zegt medebestuurslid Hester Bijl. ‘Het was in het begin voor hen onduidelijk of iets wat wij zeiden nu een KNAW-standpunt was of niet.’ Jonker: ‘Uiteindelijk hebben we bedongen dat we de KNAW moesten informeren, maar niet hoefden te consulteren. Zo kan De Jonge Akademie uitspraken doen die ingaan tegen die van de KNAW.’

Met de klok mee: voormalig KNAW-president Pim Levelt, eerste Jonge Akademievoorzitter Catholijn Jonker en bestuurslid van het eerste uur Hester Bijl

Oprichting

Na dat zomerse gesprek in 2002 duurde het nog wel even voordat De Jonge Akademie een feit was, herinnert Levelt zich. 'We hebben een voorbereidingscommissie ingesteld die in juni 2003 een eerste ontwerp opleverde van een mogelijke organisatiestructuur. Het KNAW-bestuur heeft dit ontwerp aanvaard en het proces van oprichting gestart.' Dat had nog wat voeten in de aarde, omdat het een aanpassing betekende in de reglementen van de KNAW. Formeel is De Jonge Akademie in 2004 binnen de KNAW opgericht. Er waren toen nog geen leden. Op 16 maart 2005 was de grootse opening. Maria van der Hoeven, toenmalig minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, was daar op eigen verzoek bij aanwezig.

'Een jaar later werd ik op initiatief van het bestuur erelid. Dat vond ik heel eervol, maar het is wel *pars pro toto*. De Jonge Akademie is gerealiseerd door het totale toenmalige KNAW-bestuur, niet door mij alleen. Maar het effect is wel dat ik nu het langst aanblijvende lid ben.'

16 juli 2002

Tijdens bezoek Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften aan KNAW-bestuur ontluikt het eerste idee voor een Jonge Akademie

juni 2003

Vorbereidingscommissie levert document op met projectbeschrijving van De Jonge Akademie

2004

Formele oprichting De Jonge Akademie als onderdeel van de KNAW

16 maart 2005

Installatie eerste veertig leden, onder toezicht van Maria van der Hoeven, toenmalig minister Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Organisatie neerzetten

Het eerste bestuur werd gevormd door Catholijn Jonker, Bas ter Haar Romeny, Hester Bijl en Marjolein van Asselt. 'Wij waren ons er zeer van bewust dat we de kans hadden om iets neer te zetten en wilden dat meteen goed aanpakken. Tijdens een opstartbijeenkomst hebben alle leden ideeën gespuid over wat ze wilden gaan doen,' zegt toenmalig voorzitter Catholijn Jonker. 'We hadden daar een speelse vorm voor gekozen,' vult medebestuurslid Hester Bijl aan. 'Een soort ren-je-rot systeem herinner ik me, met brainstormsessies rondom flip-overs.' 'Naar aanleiding van die bijeenkomst hebben we de drie tracés – permanente werkgroepen – ingesteld, die tot mijn verbazing nog steeds bestaan,' zegt Jonker. 'Om ervoor te zorgen dat er ook genoeg leuke ideeën zouden blijven komen, hebben we besloten dat elke nieuwe lichting een klein budget zou krijgen om een eigen project uit te voeren,' vertelt Bijl. Daarnaast stelde het bestuur een beurzensysteem in, waaruit leden kleine bijdragen kunnen aanvragen voor nieuwe ideeën die passen binnen de doelen van De Jonge Akademie.

Zowel Jonker als Bijl zijn trots op wat De Jonge Akademie de afgelopen tien jaar heeft bereikt. 'We hebben een organisatie neergezet die ambitieus en gemotiveerd is en blijft om iets te bereiken. De Jonge Akademie is op alle fronten de jonge stem van de wetenschap geworden. En hoewel het soms een zaak van lange adem is, zie je dat door ons geagendeerde onderwerpen, zoals het promotierecht voor universitair hoofddocenten en multidisciplinair onderzoek, nu ook op de agenda's van de beleidsmakers staan, zowel bij NWO en de VSNU als bij het ministerie.'

'De beurzen vormen een springplank voor gekke ideeën. Ik heb paraboolvluchten kunnen doen voor verminderde zwaartekracht. Dat had ik nooit ergens anders gefinancierd gekregen. Dat project leverde opvallende afwijkende resultaten en een mooie publicatie op.'

MAARTEN KLEINHANS, AARDWETENSCHAPPEN (2008)

29 november 2005

Eerste belangrijke opinieartikel in NRC Handelsblad: 'Onderzoekstalent verkwisten of verzilveren: pleidooi voor beter loopbaanperspectief'

7 december 2005 <<

Eerste interdisciplinair symposium: 'Gezichten van de Tijd'

13 december 2005

Reactie op discussedocument strategienota NWO voor 2007-2010

De vele kleuren van de wetenschap

Bert Weckhuysen

2005-2010

Bert Weckhuysen werkt aan de Universiteit Utrecht aan het begrijpen en ontwikkelen van nieuwe of verbeterde katalysatoren voor de omzetting van fossiele en duurzame grondstoffen in chemische bouwstenen als basis voor onder andere brandstoffen, plastics en farmaceutische intermediairen. Hij is sinds 2011 lid van de KNAW.

'Ik ben heel trots dat ik lid mocht zijn van De Jonge Akademie. Het mooiste vond ik de kennismaking met de vele kleuren van de wetenschap. Ik herinner me discussies over publicatiestrategieën en beoordelingen. Dan merk je dat je soms hetzelfde zegt, maar iets heel anders bedoelt.

Het was evident dat je goed was, anders zat je daar niet. Maar je moest meer hebben: je moest je ook willen inzetten voor de wetenschap in de volle breedte; je moest over de grenzen van je eigen vakgebied heen kunnen en willen kijken.

De eerste lichting heeft heel veel al doende uitgevonden. Er was geld, en er waren rudimentaire kaders. De rest hebben we zelf ingevuld. Nu zijn zaken wat meer geformaliseerd, maar ik hoop dat er alsnog genoeg ruimte is voor elke lichting om een eigen stempel te drukken.

Status ontleende je – zeker in die begintijd – niet aan het lidmaatschap. Ik ben nooit ergens binnengestapt als lid van De Jonge Akademie. Je ontleent je status aan je wetenschappelijk werk, de kracht van je persoon en je argumenten. Maar je ziet wel dat leden over het algemeen mensen zijn die goed uit hun woorden kunnen komen, en een duidelijke mening hebben.

De Jonge Akademie is wat speelser en misschien ook wel wat verrassender dan de KNAW. En omdat je weet dat je lidmaatschap maar tijdelijk is, moet je er in die vijf jaar ten volle van genieten.'

Democratie

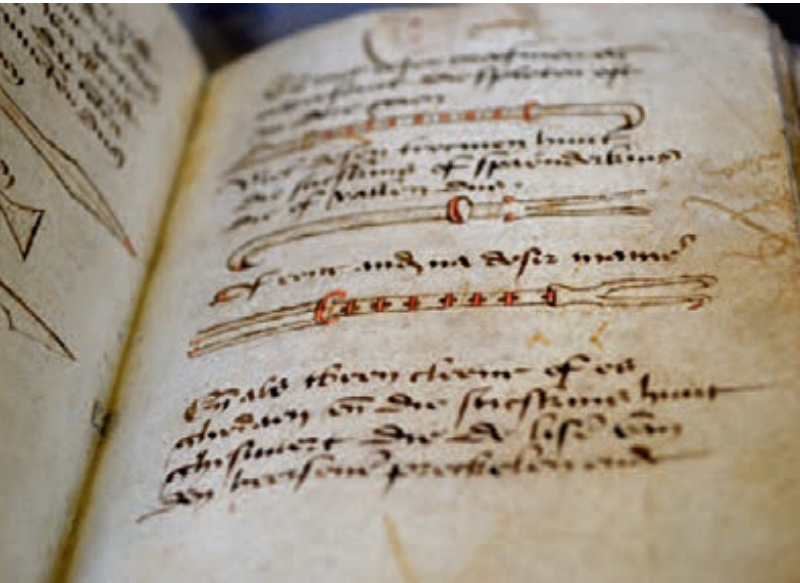
De Jonge Akademie is een onderdeel van de KNAW, met eigen reglementen en procedures. Jaarlijks legt zij een werkplan met bijbehorende begroting voor aan het bestuur van de KNAW, die zorgdraagt voor de middelen en personele ondersteuning van het platform. Vanuit de afdeling Genootschap zijn dat Iris Koopmans – als secretaris/beleidsmedewerker inmiddels ‘het geheugen’ van De Jonge Akademie genoemd – en Jeffrey Muskiet. Daarnaast kan De Jonge Akademie rekenen op ondersteuning van de afdeling Communicatie van de KNAW.

Bij De Jonge Akademie staan de leden voorop en is het bestuur facilitair. Zowel de voorzitter als de bestuursleden worden gekozen door de leden. Die leden ontwikkelen gezamenlijk de activiteiten, waarbij iedereen zijn inbreng kan leveren. Als De Jonge Akademie een standpunt uitbrengt, dan is hiervoor breed draagvlak. Voor een standpunt van De Jonge Akademie is namelijk een tweederdemeerderheid van stemmen nodig. Stemmingen en discussies verlopen vaak per e-mail. Ook leveren leden via dit kanaal input voor onderwerpen of activiteiten. Dit resulteert in aanscherping, nieuwe invalshoeken en betere ideeën. De Jonge Akademie kan zelfstandig standpunten en adviezen naar buiten brengen, maar ‘de klassieke Akademie’ wordt uiteraard tijdig over een nieuwe koers geïnformeerd.

‘Alleen bij De Jonge Akademie is er één wetenschap, waar we individueel bij horen, allen aan bijdragen, en samen van genieten.’

MARK PELETIER, TOEGEPASTE WISKUNDE (2006)

Leden van De Jonge Akademie zetten zich actief in om wetenschap te vertalen naar de maatschappij. Zo houdt historicus Erik Kwakkel een levendig blog bij over middeleeuwse boeken.

DAGBOEKNOTITIE

'vervolgens een leuk telefoongesprek met iemand van Kennislink over wetenschapscommunicatie. Zij willen graag feedback van wetenschappers over de wensen en behoeftes die er leven. Hoewel ik altijd heb gedacht dat ons onderzoek niet erg mediageniek is, heeft mijn ervaring bij De Jonge Akademie me geleerd dat dat niet zo is. Er is een oprechte, intrinsieke interesse en nieuwsgierigheid bij velen, van basisschoolkind tot bejaarde. Het is enkel een vraag hoe en wat te communiceren.'

Dolf Weijers,
Biochemie van Plantenontwikkeling (2010)

Tracés

De Jonge Akademie dient al tien jaar onveranderd drie doelen: Het bevorderen van samenwerking tussen de verschillende wetenschappelijke disciplines; het ontwikkelen van een visie op wetenschapsbeleid en het uitdragen daarvan; en het verbinden van wetenschap en maatschappij. Deze drie kerndoelen vormden de basis voor de verschillende tracés die actief zijn binnen De Jonge Akademie, te weten Inhoud & Interdisciplinariteit; Wetenschapsbeleid; Wetenschap & Maatschappij. In 2014 is Internationalisering daar als vierde tracé bijgekomen. Nieuwe leden kiezen na hun installatie in welk(e) tracé(s) ze actief willen zijn. Sommigen willen zich het liefst bezighouden met publieksprojecten, anderen willen vooral het wetenschapssysteem kritisch volgen en velen vinden het eigenlijk jammer dat ze niet overal aan mee kunnen doen. Maar zowel het ontwikkelen als het uitvoeren van ideeën kost tijd, tijd die oververdiend moet worden op een meestal al overvolle agenda voor onderwijs en onderzoek.

'Mijn beste herinnering aan de Jonge Akademie is de levendige groep van ambitieuze, slimme, enthousiaste, eigenzinnige, sterk uiteenlopende wetenschappers die zich altijd enorm inzetten.'

BRENDA PENNINX, PSYCHIATRISCHE EPIDEMIOLOGIE (2006)

Gezichten van de Tijd

Op 7 december 2005 was het eerste interdisciplinaire symposium een feit. Onder de titel 'De Gezichten van de Tijd' bespraken zowel leden van de Jonge Akademie als van de KNAW vanuit verschillende disciplines hun visie op het concept 'tijd'. De aanwezigen sloten de bijeenkomst af met een levendig debat, waarin het onmogelijk bleek een definitie van tijd te ontwikkelen die voor alle disciplines te gebruiken zou zijn. Het feit dat de 'International Society for the Study of Time' in de veertig jaren van zijn bestaan daar ook niet in geslaagd was, was voor iedereen een troostende gedachte.

KNAW richt De Jonge Akademie op

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) gaat in februari 2005 De Jonge Akademie (DJA) oprichten. De Jonge Akademie zal bestaan uit jonge wetenschapsbeoefenaren die aan het begin van hun loopbaan staan en zich nog onvoldoende hebben kunnen onderscheiden om voor het lidmaatschap van de KNAW in aanmerking te komen. Na een openbare selectieprocedure heeft de KNAW veertig jonge onderzoeker gekozen. Het zijn 17 vrouwen en 23 mannen verspreid over alle disciplines en afkomstig van Nederlandse universiteiten en onderzoeksinstituten. Van de faculteit Scheikunde wordt professor Bert Weckhuysen benoemd tot lid van DJA. Het programma DJA heeft tot doel jonge onderzoekers actief in aanraking te brengen met vakgebieden buiten het eigen specialisme. De jonge onderzoekers worden aangemoedigd visies te ontwikkelen op de toekomst van het eigen vakgebied en aangrenzende vakgebieden, en op het te voeren wetenschapsbeleid. Aan elk lid van DJA wordt jaarlijks een reisbeurs verstrekt voor het bijwonen van een of meer wetenschappelijke conferenties of voor een gastonderzoekerschap in het buitenland.

Bron: *Chemie Actueel*, nr 11, 2004

**Juliette Walma
van der Molen**
2005-2010

Juliette Walma van der Molen richt zich aan de Universiteit Twente op het stimuleren van onderzoekende en creatieve denkvaardigheden bij kinderen en jongeren en het verbeteren van attitudes ten opzichte van wetenschap en techniek onder leerlingen, ouders en leerkrachten.

Diversiteit in de wetenschap

‘Wij moesten ons als eerste lichterling echt nog een plek veroveren binnen de KNAW. De KNAW is natuurlijk een bolwerk van leden die veel verder zijn. Jonge Akademieleden bleken vaker mensen die een carrière proberen te combineren met een jong gezin. Anders dan in de generatie daarboven zijn de taken veel meer verdeeld tussen mannen en vrouwen. Dus ook de mannelijke leden worstelen met die balans. Daarnaast is de man/vrouw verhouding binnen De Jonge Akademie meer in evenwicht dan bij de KNAW. De Jonge Akademie laat bij uitstek de diversiteit in de wetenschap zien: enthousiaste, jonge wetenschappers, zowel mannen als vrouwen, uit de volle breedte van de wetenschap. Dat is goed voor de beeldvorming in de maatschappij: je doorbreekt het idee dat een wetenschapper een oudere blanke man in een labjas is. Het tracé Wetenschap en Maatschappij is daarin heel belangrijk. Onze leden geven publiekslezingen en interviews, worden door de media gevraagd om commentaar te geven op actuele gebeurtenissen en maken wetenschap met eigen projecten toegankelijk voor een groot publiek. Zelf was ik bijvoorbeeld betrokken bij “De Jongste Akademie”, een initiatief om basisschoolleerlingen hun eigen onderzoek te laten doen volgens de wetenschappelijke methode. Daarnaast is De Jonge Akademie in de loop der jaren een onvermijdelijke gesprekspartner geworden als het gaat om wetenschapsbeleid. Dat betekent dat in gesprekken met het ministerie van OCW ook een jongere stem gehoord wordt. En die stem was er voorheen niet.’

Leden

Je kunt je niet aanmelden als lid van De Jonge Akademie: je wordt voorgedragen. Om de eerste lichten leden te kunnen selecteren, zijn alle rectoren van universiteiten, directeuren van onderzoeksscholen en KNAW-leden gevraagd mensen te nomineren, vertelt Pim Levelt. 'We zochten uitstekende wetenschappers met een goed cv, die maximaal tien jaar daarvoor gepromoveerd waren. Dit verzoek resulteerde in 118 nominaties. Tachtig mensen hebben we op gesprek gevraagd. De uiteindelijke veertig leden scoorden allen goed op zowel de wetenschappelijke carrière, als interesse in wetenschapsbeleid, interdisciplinair werken en het uitdragen van wetenschap naar de maatschappij. We hebben uiteindelijk 23 mannen en 17 vrouwen geïnstalleerd. Daar had positieve discriminatie niets mee te maken, iedereen was even goed en voldeed aan alle criteria. Dat is later ook zo gebleven. Hoewel in de hogere echelons het aandeel vrouwen veel kleiner is, zie je dat onder jonge onderzoekers het probleem van disbalans tussen mannen en vrouwen veel minder bestaat.'

'Het is niet gek maar juist mooi dat een tweehonderd jaar oude Akademie met een "jonge outlet" zichzelf en het discours over kennis durft te herijken en een beetje heruitvinden. Dat moesten anderen ook maar eens doen.'

PIETER GERRIT KROEGER, HOOFDREDACTEUR SCIENCEGUIDE

Eerste veertig leden met toenmalig minister Maria van der Hoeven

Aantal leden: 40, 80, 50?

Het idee was dat er altijd vijftig leden zouden zijn. Om meteen een vliegende start te kunnen maken, werden in het eerste jaar veertig leden benoemd. Van die eerste veertig zouden er na twee jaar al tien moeten uitstromen om niet boven de vijftig uit te komen. Daar heeft het eerste bestuur bezwaar tegen gemaakt. Zij vond dat iedereen recht had om de volle vijf jaar lid te zijn. Het KNAW-bestuur ging daarin mee. Gevolg was dat De Jonge Akademie in 2009 tachtig leden had. Daarna zijn het er altijd vijftig geweest. Plus één, als je erelid Pim Levelt meetelt.

De eerste jaren

Na de drukke, springerige start was het zaak lijn te brengen in de organisatie en speerpunten van De Jonge Akademie. Reglementen werden aangescherpt en geleidelijk kreeg de positie binnen maar tegelijkertijd onafhankelijk van de klassieke Akademie, goed vorm.

Om typische Jonge Akademiethema's te selecteren en draagvlak te krijgen voor een gezamenlijk beleid, werd gebruikt gemaakt van een zogenaamde Delphi-enquête: leden benoemden onderwerpen die zij van belang achtten, en waardeerden in een tweede ronde alle ingebrachte onderwerpen en ingebrachte stellingen met een cijfer. Deze uitkomsten resulteer-

den in hoofdthema's als onderzoeksfinanciering, loopbaanbeleid en wetenschapscommunicatie, die richting gaven aan de activiteiten van de verschillende tracés.

Twee grote projecten bepaalden de eerste jaren het gezicht van De Jonge Akademie naar buiten. Met De Jongste Akademie en De Jonge Akademie on Wheels richtte de eerste generatie leden zich uitdrukkelijk op het onderwijs. Beide projecten trokken veel aandacht van de media, een relatiegroep met wie ook voor andere activiteiten vaak nauw is samengewerkt. De naamsbekendheid groeide en De Jonge Akademie werd al snel 'een sterk merk'.

De Jongste Akademie

'De Jongste Akademie' was een online spel voor basisschoolleerlingen uit de hoogste twee klassen. Het idee was dat leerlingen tijdens wekelijkse lessen een experiment uitvoerden volgens een wetenschappelijk stappenplan: informatie verzamelen, onderzoeksvraag opstellen, onderzoek opzetten, uitvoeren en rapporteren, evalueren. Voor de best uitgevoerde onderzoeken en de beste rapportages was er een prijs.

Webbureau RANJ uit Rotterdam, ervaren in het maken van *serious games*, werd ingeschakeld om de online omgeving te maken; projectleiding kwam in handen van bureau 4xM. De Jongste Akademie werd een game waarin ontdekking en avontuur centraal stonden. Centraal thema was 'Knoeien met eten'. Leerlingen onderzochten bijvoorbeeld welk eten nu eigenlijk gezond is, hoe allergieën ontstaan en welke plek in de supermarkt een product de meeste kopers oplevert.

De pilotwebsite was in 2007 klaar voor een proef op drie basisscholen. Na enkele aanpassingen werd De Jongste Akademie in het voorjaar van 2009 in samen-

24 januari 2006

Installatie tweede lichting De Jonge Akademie, uitkomen eerste ledengids

29 maart 2006

Symposium 'Cognition: From Molecules to Mind'

16 juni 2006

Ontmoeting met wetenschapsjournalisten

14 september 2006

Ledenvergadering met als extra element wetenschappelijke speeddates

9 maart 2007

De Jonge Akademie on Wheels: Eerste pilot bus naar Gymnasium Novum in Voorschoten

27 maart 2007

Installatie derde lichting

werking met Kennisnet voor gebruik uitgerold bij zogenaamde 'plusklassen' in de bovenbouw van het primair onderwijs. Tijdens een feestelijke eindafsluiting in NEMO presenteerden leerlingen zelf hun onderzoekje en namen zij verschillende prijzen in ontvangst.

'Vandaag ontving ik allemaal mailtjes van ouders over kinderen die vreselijk enthousiast thuisgekomen waren, ratelend over alles wat ze meegemaakt hadden. Er is voor iedereen zoveel te beleven geweest. Alleen al daarom was het een geweldig project.'

MONIQUE SCHAMINÉE,
BELEGEIDER PLUSKLAS ARNHEM

'Voor een filmpje van het project de Jongste Akademie heb ik meer dan een half uur in de viswinkel tussen de vissen gestaan. Unieke ervaring!'

ARIANA NEED, SOCIOLOGY OF
PUBLIC GOVERNANCE (2007)

8 mei 2007

<<

Diesviering KNAW 'Generaties in de Wetenschap', op initiatief van De Jonge Akademie

15 juni 2007

De Jonge Akademie on Wheels: tweede pilot bus naar het Corderius College in Amersfoort

5 oktober 2007

Brief aan Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in reactie op evaluatie Vernieuwingsimpuls

najaar 2007

De Jongste Akademie: Eerste klassenproef

17 maart 2008

Installatie vierde lichtung

Zonder bureaucratie van idee naar verwezenlijking

Oscar Gelderblom 2006-2011

Oscar Gelderblom werkt als historicus aan de Universiteit Utrecht op het grensvlak van economie en geschiedenis. Zijn onderzoek richt zich op de geschiedenis van handel en financiën in de vroegmoderne tijd.

'Ik maakte deel uit van de tweede lichting. De groep voor ons had heel veel voorbereid. Er was al een sterk functionerend bestuur, dat vooral erg goed was in dingen mogelijk maken. De drie tracés waren al gevormd.

Als nieuwe lichting mochten we zelf een nieuw project bedenken, en wij kwamen met het idee om met een bus langs middelbare scholen te gaan. Er was geen bureaucratie, we konden heel snel van een idee naar de verwezenlijking gaan. In ons geval hadden we geluk dat de KNAW vlak daarna 200 jaar bestond; wij konden meteen zeggen dat we een bijzondere invulling hadden.

"De Jonge Akademie on Wheels" was een feestje voor iedereen. Voor ons voelde het als een schoolreisje. En we hebben ook veel voorpret gehad tijdens de workshops die we organiseerden om te ontdekken wat voor programma we middelbare scholen zouden kunnen bieden. Een mooi onderdeel van De Jonge Akademie is het beurzenstelsel. Dat zijn kleine beetjes geld waar je nuttige dingen mee kunt doen. Ik heb zelf bijvoorbeeld zo'n beurs gebruikt om een online "Spel van de Gouden Eeuw" op te zetten.

De Jonge Akademie is een vrolijk, actief gezelschap van slimme mensen, dat meer dan uitstekend wordt ondersteund vanuit het KNAW-bureau. En met die ingrediënten krijg je mooie dingen voor elkaar. Zelf heb ik andere wetenschappers veel beter leren begrijpen, dat heeft me een betere onderzoeker en betere docent gemaakt.'

Kennismaking met de media

Op 16 juni 2006 organiseerde de toenmalige media-commissie van De Jonge Akademie een discussie tussen haar leden en andere wetenschappers met vooraanstaande Nederlandse wetenschapsjournalisten. De eerste stappen van De Jonge Akademie richting structurele samenwerking met de media resulteerden in een langjarige serie interviews met leden voor Hoe?Zo! radio van Teleac (inmiddels: De Kennis van Nu van NTR). Hierna zouden meer structurele samenwerkingsverbanden met de media volgen, met onder andere Kennislink, New Scientist, SciencePalooza, De Volkskrant en recent met Radio EenVandaag.

‘Al tien jaar lang is de Jonge Akademie het interactieve platform voor begeisterte wetenschappers die moeiteloos een brug slaan tussen beleid, samenleving en onderzoek.’

JIM JANSEN, HOOFDREDACTEUR NEW SCIENTIST

‘Van placebo’s tot bruin vet en van snaartheorie tot het nut van seks. De Jonge Akademie slaagt er steeds weer in om ingewikkelde wetenschappelijk materie toegankelijk te maken voor een lekenpubliek.’

ROOS OOSTERBAAN, REDACTIE RADIO EENVANDAAG

<p>1 april 2008</p> <p>Congres 'Zeker of onzeker? Een avontuur rond onzekerheid en wetenschap'</p>	<p>vanaf 3 april 2008</p> <p>De Jonge Akademie on Wheels: aansluitende televisie-uitzendingen Teleac</p>	<p>voorjaar 2009 <<</p> <p>De Jongste Akademie: pilot in plusklassen basisonderwijs, met eindafsluiting in NEMO</p>		<p>17 maart 2009</p> <p>Installatie vijfde lichten. Aantal leden bereikt het maximum van tachtig</p>
--	--	---	--	--

de jonge akademie on wheels

SCHOOL BUS

333

In 2007, 2008, 2011 en 2012 reden bussen met bevroren jonge wetenschappers uit verschillende disciplines naar middelbare scholen.

Rondom het thema 'Eten' daagden de onderzoekers de leerlingen uit om na te denken, vragen te stellen, te twijfelen, nee te zeggen, te onderzoeken, samen te werken, te experimenteren en uit te leggen.

Vier korte workshops 's ochtends, een verrassende estafette, en een flitsende finale gaven honderden leerlingen een onvergetelijk inkijkje in de wereld van de wetenschap. Daarnaast maakte Teleac SchoolTV een aansluitend televisieprogramma.

Uit een 'voor en na'-onderzoek rondom de eerste pilots bleek dat het beeld van de wetenschapper veranderde door een busbezoek: wetenschappers bleken ook jonge vrouwen in G-star t-shirts te kunnen zijn.

In totaal reden er tijdens de busperiode 41 leden, 35 promovendi en een aantal KNAW-leden mee. Met als hoogtepunt de deelname van Prinses Máxima aan een aantal workshops op Lyceum Oudehoven in Gorinchem.

‘De Jonge Akademie on Wheels was fantastisch. De interactie met elkaar en met middelbare scholieren zorgde voor een aanstekelijk enthousiasme voor de wetenschap in al zijn facetten.’

JAN VAN HEST, BIO-ORGANISCHE CHEMIE (2005)

Generaties in de wetenschap

Om de banden tussen De Jonge Akademie en de KNAW aan te halen, namen de tien nieuwe leden uit 2007 het initiatief voor de 199ste KNAW Diesviering, met als thema 'Generaties in de Wetenschap'. De insteek: leden van De Jonge Akademie zijn opgeleid door de generaties uit de klassieke Akademie, maar in De Jonge Akademie zijn inmiddels nieuwe, vaak interdisciplinaire vakgebieden sterk vertegenwoordigd. Wat kunnen we van de uitwisseling tussen de twee Akademies leren over hoe wetenschap zich ontwikkelt? Wat zijn de verschillen en de overeenkomsten tussen de onderzoeksgeneraties? De plenaire discussie over dit onderwerp werd ingeleid door interviews met twee KNAW-vaders en hun Jonge Akademiezones: Bert en Mark Peletier en Wim en Fokke Gerritsen. In korte workshops en via sessies wetenschappelijke *speeddating* leerden leden van de KNAW en De Jonge Akademie elkaar die middag beter kennen.

8 mei 2009

Diesviering KNAW 'Two Cultures'

3 juni 2009

Ma(a)gisch dispuut

<<

Huys van de Wetenschap

Tijdens het 200-jarig bestaan van de KNAW in 2008, transformeerde De Jonge Akademie het Trippenhuys in het 'Huys van de Wetenschap' dat het in 1660 had kunnen zijn. De wetenschappelijke geschiedenis van de zeventiende eeuw herleefde in de verschillende stijkamers van het Trippenhuys tijdens presentaties over onderwerpen die varieerden van alchemie tot Oosterse en Westerse 'schoone letteren' en van 'kleyne diertgens' tot 'de nieuwe waepens van de gebroeders Trip'. De avond eindigde met een sprankelend feest en een formele afsluiting van het KNAW-jubileumjaar.

'Ik heb erg genoten van mijn tijd bij De Jonge Akademie en heb er een belangrijk en verrijkend netwerk van collega-wetenschappers aan overgehouden. Hun passie, in welk gebied dan ook, raakt je zonder meer. Ik krijg nog steeds kippenvel als ik terugdenk aan de mooie en interessante lezingen.'

AMINA HELMI, STERRENKUNDE (2007)

'Ik ben al lang geen lid meer, maar is het vanwege de wichelroede, gebruikt tijdens het KNAW-jubileum, dat het me lijkt alsof ik nog steeds een jonge academicus ben?'

CHRISTOPH LUTHY, GESCHIEDENIS VAN DE FILOSOFIE EN DE NATUURWETENSCHAPPEN (2005)

Een brede blik op de Nederlandse wetenschap

Asghar Seyed-Gohrab

2007-2012

Asghar Seyed-Gohrab is een expert op het gebied van de Perzische literatuur, Islamitische mystiek en filosofie. In zijn onderzoek aan de Universiteit Leiden analyseert hij de rol van klassieke mystieke poëzie als politiek instrument in modern Iran. Daarnaast probeert hij belangstelling te wekken voor de Iraanse en Perzische cultuur bij een breder publiek.

'Ik werk in een vakgebied dat in Nederland heel klein is. De Jonge Akademie bracht mij in contact met leeftijdsgenoten uit andere vakgebieden. En dat leverde soms onverwachte nieuwe invalshoeken op. Zo heeft De Jonge Akademie een boek uitgebracht over "De maakbare mens". Hoewel ik daar eigenlijk niet eens bij betrokken was, leidde het wel tot interessante discussies over hoe de islam kijkt naar de volmaakte mens, nota bene met een nanotechnoloog.

Na twee jaar lidmaatschap besloot ik tot het bestuur toe te treden. Het was zo'n dynamische club, met zoveel activiteiten: ik wilde daar meer bij betrokken raken. Ik keek met bewondering naar iemand als Janneke Gerards, die vóór ons in het bestuur zat. Zij was zo betrokken en professioneel, daar raakte ik door geïnspireerd.

Als vicevoorzitter heb ik samen met voorzitter Eveline Crone en de andere bestuursleden bezoeken gebracht aan de Colleges van Bestuur van de Nederlandse universiteiten. Dat geeft je een brede blik op de Nederlandse wetenschap. We vergaderden eens per jaar op locatie, elke keer bij een andere universiteit. Daarmee kwamen we dan in de plaatselijke universiteitskrant, en zo kregen we steeds meer bekendheid.

Toen ik lid werd, wist niemand in mijn omgeving nog wat De Jonge Akademie was. Sommige collega's dachten dat ik KNAW-lid was geworden. We moesten dikwijls uitleggen wat we gingen doen. "Wij zijn een soort jonge honden," zeiden we dan vaak.

Aan mijn lidmaatschap heb ik een groot netwerk, en zelfs een aantal goede vrienden overgehouden. De inspiratie, nieuwsgierigheid en de passie van de leden, dat is me het meest bijgebleven.'

Zeker of onzeker?

Het jaarlijkse interdisciplinaire symposium stond in 2008 in het teken van het thema 'Onzekerheid'. Niet alleen gingen sprekers vanuit verschillende vakgebieden in op onzekerheid als thema voor onderzoek, ook was er aandacht voor de onzekerheid van de onderzoeker zelf, bijvoorbeeld waar het gaat om loopbaanperspectieven. Ook kunstenaars van de Rijksakademie leverden een bijdrage. Op de glaswand die de Wintertuin van het Trippenhuis scheidt van de echte tuin, zijn nog altijd de door hen ontworpen silhouetten zichtbaar.

'De Jonge Akademie doorbreekt de grenzen van disciplines, instellingen en andere gestolde kaders. Dat houdt de wetenschap jong en innovatief.'

KARL DITTRICH, VOORZITTER VSNU

Dies Two Cultures

Wat zijn de (on)mogelijkheden van interdisciplinair werken en hoe nuttig of noodzakelijk is het voor educatie, politiek, wetenschap en het KNAW-genootschap? Dat type vragen stond centraal tijdens de 201ste Diesviering van de KNAW in 2009, georganiseerd op initiatief van De Jonge Akademie die zich hiervoor had laten inspireren door het boek 'Two Cultures' van C.P. Snow. In een 'Lagerhuisdebat' onder leiding van wetenschapsjournalist Hans van Maanen was een van de vragen of het onderscheid tussen de afdeling Letterkunde en Natuurkunde van de KNAW niet beter opgeheven kon worden. Wie De Jonge Akademie kent, weet hoe het antwoord daarop luidde.

Onderzoekende houding stimuleren in het basisonderwijs

Maarten Kleinhans

2008-2013

Maarten Kleinhans onderzoekt aan de Universiteit Utrecht rivieren en delta's op Aarde en Mars. Hij gebruikt daarbij een combinatie van veldonderzoek, satellietbeelden, computermodellen en laboratoriumexperimenten in zandbakken en een vliegtuig.

'Tijdens mijn lidmaatschap liepen er veel mooie projecten. Zo was ik stevig betrokken bij De Jonge Akademie op Wheels en Expeditie Moendoes, en was ik actief binnen het tracé Interdisciplinariteit.

Binnen dat tracé hebben we bijvoorbeeld een rapport over publicatietradities in de steigers gezet. We hebben gekeken naar verschillen in tradities binnen vakgebieden. Wat weegt het zwaarst en hoe kijken de onderzoekers daar zelf tegenaan? Dat ligt mijlenver uiteen. Bij computerwetenschappers draait het om *conference proceedings*, bij alfawetenschappen om boeken die je schrijft, en bèta's kijken vooral naar publicaties in *Nature* en *Science*. De uitkomsten zijn bijvoorbeeld gebruikt als input voor een commissie die beoordelingsinstrumenten moest evalueren.

Tijdens het Ma(a)gisch Dispuut in mijn eerste jaar was één van de stellingen dat De Jonge Akademie zich meer moest richten op het basisonderwijs. Alleen Juliette Walma van der Molen en ik waren het daar mee eens. Die houding is wel veranderd. We moeten al bij kleuters de onderzoekende houding stimuleren die zij van nature hebben. Lesmethoden en onderwijzers zijn daar vaak nog niet op ingesteld.

Daarom hebben we het spel Moendoes ontwikkeld en later ook naar de basisschool gebracht. Inmiddels wordt het gebruikt op pabo's, bij nascholing van leerkrachten en door universitaire Wetenschapsknooppunten. Je hebt met Moendoes een voet tussen de deur. Als een docent dat spel eenmaal gedaan heeft, is 'ie om.

Binnen De Jonge Akademie is iets nieuws opstarten relatief gemakkelijk. Iets voortzetten, dat is hard werken!'

Ma(a)gisch dispuut

De lichting 2008 organiseerde in juni 2009 een Ma(a)gisch Dispuut. Tijdens een zevengangendiner bediscussieerde een gezelschap van zeven leden per tafel zeven stellingen op het gebied van wetenschappelijke inhoud, wetenschapsbeleid en onderwijsbeleid. Na iedere gang wisselden de deelnemers van tafel en stelling. De prikkelende stellingen gingen onder meer over magie van wetenschap – het thema van het tweehonderdjarige bestaan van de KNAW –, loopbaanbeleid, wel of niet reageren op de klimaatdiscussie, onderwijs en inhoudelijke interactie tussen de leden. De uitkomsten van de tafeldiscussies zijn verzameld en later gebruikt binnen de verschillende tracés. Zo is er nog altijd aandacht voor carrièrepaden voor jonge onderzoekers en achterblijvende financieringsmogelijkheden voor alfa- en gamma-wetenschap. Eén uitkomst van het M(a)gisch Dispuut heeft in de loop der jaren zelfs aan kracht gewonnen: ‘De Jonge Akademie moet zich bezighouden met onderwijs op alle niveaus, inclusief basisonderwijs. Dit om het imago van wetenschap te verbeteren en kinderen een kritische houding aan te leren.’

‘De Jonge Akademie, dat betekent discussies over de hele breedte van de wetenschap, met de diepte van wetenschappers die complexe problemen kunnen uitleggen – een unieke combinatie.’

BERT-JAAP KOOPS, REGULERING VAN TECHNOLOGIE (2005)

Fris geluid

De Jonge Akademie krijgt steeds meer bekendheid. De leden zwermen uit om kennis te maken met beleidsmakers bij ministeries, Colleges van Bestuur van universiteiten, zegsliden uit het bedrijfsleven, media en onderwijsorganisaties en andere jonge academies. Bij deze dynamiek past een kritische blik op de eigen communicatiemiddelen. De website gaat op de schop en krijgt een eigentijdse uitstraling met veel visueel materiaal, podcasts en vodcasts. Er komt meer ruimte voor het verhaal van de leden en hun rijk geschakeerde onderzoek.

De bemoeienis met het landelijke wetenschapsbeleid groeit snel. Als het kabinet haar Topsectorenbeleid in de steigers zet, laat De Jonge Akademie in de media stevig van zich horen. En dat leidt weer tot een uitnodiging om te komen praten in Den Haag. Daarnaast presenteren leden van De Jonge Akademie zich als 'Science Buddies', die de fractievoorzitters van politieke partijen willen voorzien van wetenschappelijke feiten en achtergronden rond politiek-maatschappelijke vraagstukken. Dat komt niet helemaal van de grond, maar uit dit experiment is veel lering getrokken voor het latere, succesvolle project 'Parlement en Wetenschap' van KNAW, NWO en VSNU, waarin ook De Jonge Akademie participeert.

De Jonge Akademie Online

De leden van 2009 namen het initiatief om de website om te vormen tot een rijk en gevarieerd platform waarop de leden zich in woord, beeld en geluid kunnen presenteren. Via videoportretten, podcasts, vodcasts, columns en dagboeken laat www.dejongeakademie.nl zien waar jonge Nederlandse wetenschappers zich zoal mee bezighouden. Verder is er ruimte voor opiniestukken, nieuws en de agenda. Ook houdt De Jonge Akademie belangstellenden op de hoogte van activiteiten via haar Facebookpagina (2015: 614 deelnemers) en Twitteraccount (2015: 4958 volgers).

Videoportretten

Naar de Fast Facts video's op de website kijken gemiddeld meer dan 2000 mensen, vaak aangespoord door de aankondiging in De Volkskrant. 'Beam me up, electron!' van Ronald Hanson is sinds de publicatie zelfs ruim 21.000 keer bekeken via YouTube en Vimeo; het filmpje van Oscar Gelderblom over de VOC trok ruim 12.000 kijkers. De onderwerpen zijn zo divers als het onderzoek van Jonge Akademieleden: de kleinste transistor, de taal van de Bijbel, stamcellen in planten, geheugenmoleculen, terroristen in de afgelopen eeuw, sporen van stress in je brein, therapie voor slachtoffers van seksueel misbruik, hardwerkende nieren, stemmen in je hoofd en bacteriën in planten.

Belangrijkste doel van de korte, visuele portretten is een brug te slaan naar de samenleving door wetenschap helder te presenteren. De doelgroep is breed: van journalist, beleidsmedewerker of vertegenwoordiger van het bedrijfsleven, tot student of patiënt. Media maken er graag gebruik van, bijvoorbeeld om te zien of een onderzoeker een goede spreker is.

Het project komt de zichtbaarheid van de wetenschapper, maar ook de zichtbaarheid en naamsbekendheid van De Jonge Akademie ten goede.

'Wij hadden wilde ideeën over hoe we elke week een opiniestuk zouden gaan schrijven in NRC en De Volkskrant. Toen kwam het zeer waardevolle advies van toenmalig KNAW-president Robbert Dijkgraaf die zei dat het ook Telegraaf-lezers zijn die we moeten overtuigen van de waarde en nut van fundamentele wetenschap.'

CASPER HOOGENRAAD, CELBIOLOGIE (2011)

24 september 2009 <<		23 oktober 2009	8-11 november 2009	18 maart 2010	juni 2010
Symposium en uitgave boek 'De maakbare mens'		Lancering 'Eye meets I', integratieproject van kunst en wetenschap	'Frontiers of Science', interdisciplinaire bijeenkomst met Chinese en Engels academies	Jubileumbijeenkomst vijf jaar De Jonge Akademie, lancering nieuwe website, uitstroom eerste veertig leden, installatie zesde lichting	Advies 'Rendement van Talent – aanbevelingen voor loopbaanbeleid'

Het politieke debat voeden met wetenschappelijke feiten

Marie-José Goumans

2009-2014

*Marie-José Goumans doet aan het
Leids Universitair Medisch Centrum
onderzoek naar de toepassing
van stamcellen bij herstel van het hart
na een hartaanval.*

'Tijdens mijn lidmaatschap heb ik geleerd hoe ingewikkeld wetenschapsbeleid is. Welke structuren er belangrijk zijn, en welke mensen je nu eigenlijk moet hebben om iets voor elkaar te krijgen. Zo hebben we een project gedaan om meer aan te sluiten bij de politiek, "Science Buddies". Wij wilden het politieke debat voeden met wetenschappelijke feiten. Vaak hoor je politici zeggen dat iets wetenschappelijk is aangetoond, en wij wilden als een soort *fact checkers* nagaan in hoeverre zo'n bewering klopte. We koppelden aan iedere partij een alfa-, bèta- en gammawetenschapper, bij wie ze terecht konden voor vragen op wetenschappelijk gebied. Die mensen zouden dan neutraal de stand van zaken kunnen geven, en kunnen aangeven of de aangehaalde "feiten" kloppen of niet. Ik was zelf gekoppeld aan Mark Rutte, die toen nog geen premier was. Een vraag die ik me nog kan herinneren betrof de status van de ongeboren vrucht, en in hoeverre je medische testen kunt uitvoeren op bevruchte eicellen, bijvoorbeeld om embryoselectie uit te voeren.

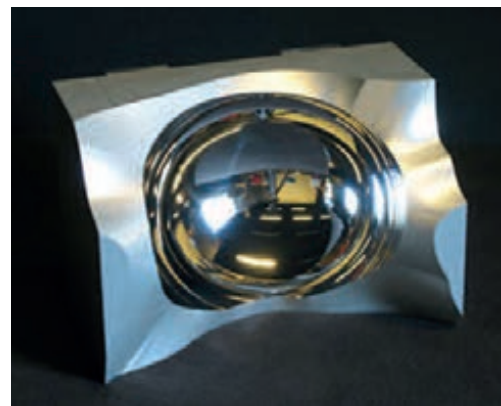
En toen viel het kabinet. Dan begint het spelletje weer helemaal van voren af aan en verdwijnt alles wat je zo zorgvuldig hebt opgebouwd. Later zag ik Rutte nog weleens bij TEDx Binnenhof. Daar vertelde hij mij wel dat dit initiatief op hem veel indruk had gemaakt.'

De maakbare mens

Een langer lopend project betrof een interdisciplinaire verkenning van het concept 'de maakbare mens'. Verschillende leden van De Jonge Akademie werkten samen met het Center for Society and Genomics (CSG) aan een toegankelijk boek over verschillende aspecten van ons streven om de mens te perfectioneren: Wat staat ons te wachten en wat vinden we daar eigenlijk van? 'De maakbare mens. Tussen fictie en fascinatie' – over genterapie en plastische chirurgie, gekweekt lichaamsweefsel, cyborgs en meer – verscheen in september 2009. Later dat najaar vond in het Nijmeegse LUX een geanimeerd publieksdebat plaats. Een uitverkochte zaal moest bij vier casussen, onder andere over embryoselectie en psychofarmaca, kiezen tussen verschillende opties. De passie waarmee de discussie werd gevoerd, onderstreepte de insteek van de auteurs: sleutelen aan de mens roept zowel weerstand als fascinatie op – alle reden om feiten van fictie te scheiden.

Eye meets I

Met steun uit het beurzenprogramma en bijdragen van verschillende kunst- en wetenschapsorganisaties werkte fysicus en Jonge Akademielid Raymond van Ee samen met de Amerikaanse kunstenaar Bradley Pitts aan een optische spiegel die de blik van elk oog gelijktijdig naar die van het andere oog stuurt. Terwijl je jezelf zo aanstaart, laten je hersenen je ogen tot één geheel versmelten – en met dat ene eigen oog kijk je jezelf constant aan. De Ellipsoidal Introspective Optic (EIO) roept interessante vragen op over visie, observatie, introspectie en meditatie en natuurlijk over 'het zelf'. Tijdens de presentatie 'Eye meets I' op 23 oktober 2009 gingen de beide makers in het Trippenhuis van de KNAW in gesprek met onderzoekers en kunstenaars over techniek en filosofie van hun apparaat.

1 december 2010

Start prijsvraag De Jonge Akademie on Wheels onder scholen, met als prijs een dag aan de slag met een bus vol wetenschappers

11 februari 2011

Symposium 'Controle'

17 maart 2011 <<

Installatie zevende lichting

Expeditie Moendoes

Als wedstrijdprogramma, met een bezoek van De Jonge Akademie op Wheels als inzet, ontwikkelde De Jonge Akademie in samenwerking met projectbureau De Praktijk het wetenschapspel Moendoes voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Financiële ondersteuning kwam vanuit de KNAW en SNS

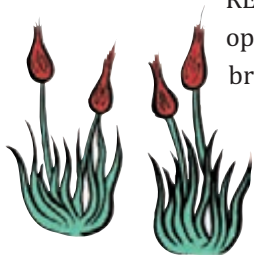
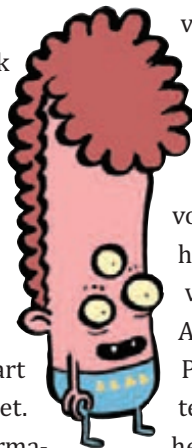
REAAAL Fonds, thans Fonds 21. Het opdrachterspel draait om het in kaart brengen van een onbekende planeet.

Leerlingen moeten daarvoor informatie verzamelen, gegevens uitwisselen en conclusies publiceren: kortom te werk gaan als een team wetenschappers. Het spel, dat in één lesuur te spelen is, kan in alle vakken gebruikt worden. In totaal zijn

1500 speldozen afgeleverd bij middelbare scholen verspreid over het hele land.

Meteen vanaf de lancering was er belangstelling vanuit het basisonderwijs. Het bestaande spel is daarom later uitgebreid met een set eenvoudiger onderzoeksvraagkaartjes en twee voorleesverhalen. De docentenhandleiding kreeg handvatten voor vervolgspele, proefjes en activiteiten, naast theorie en speluitleg.

André de Jong, toenmalig directeur-generaal Primair en Voortgezet Onderwijs van het ministerie van OCW, overhandigde op 9 januari 2013 het eerste exemplaar van het wetenschapspel Moendoes aan Ronald Goosen, directeur van basisschool Pieterskerkhof in Utrecht. De Jong was er getuige van hoe Expeditie Moendoes leerlingen van 8 tot 12 jaar in staat stelt spelenderwijs te ervaren hoe wetenschappers te werk gaan. Tijdens een

gesprek over wetenschapscommuni-
catie datzelfde voorjaar ontving ook
de staatsecretaris van OCW, Sander Dek-
ker, een eigen exemplaar. Moendoes voor de basis-
school, eveneens een oplage van 1500 stuks, is
grotendeels verspreid via de Wetenschapsknoop-
punten van de universiteiten die leerkrachten onder-
steunden bij het gebruik in de klas.

Inmiddels is Moendoes in het Engels vertaald en als
Mundus aan een internationale opmars begonnen.
Voor niet-commercieel gebruik
mag het opdrachterspel
vrijwel kosteloos
in elke denkbare
taal vertaald en
gebruikt worden. Die Jonge Akademie werkt inmid-
dels aan een Duitstalige versie.

*'Ik heb Expeditie Moendoes aangeboden
aan mijn plusklas 5 tot en met 8. De
kinderen gingen met veel enthousiasme
aan het werk, hadden veel plezier in het
oplossen van de vragen. Het materiaal
ziet er aantrekkelijk en leuk uit, het
spelelement maakt het interessant. Een
uitbreiding zou leuk zijn!'*

BARBARA RAADSEN, MONTESSORISCHOOL BUITEN
WITTEVROUWEN, UTRECHT

*'De Jonge Akademie on Wheels en
Expeditie Moendoes waren prachtige
projecten. Vooral de interactie met
leerlingen die gewoonlijk niet snel met
wetenschappers in aanraking komen
maar (h)eerlijk nieuwsgierig zijn:
geweldig!'*

TAMARA VAN GOG, ONDERWIJSPSYCHOLOGIE (2010)

Onbevangen kennismaken met andere werkwijzen

Bé Breij
2010-2015

Aan de Radboud Universiteit gebruikt Bé Breij retorische teksten die in een specifieke literaire context horen als bron voor onderzoek naar de sociaal-culturele problematiek van het Romeinse Rijk.

'Het mooie aan De Jonge Akademie is dat je er kunt samenwerken met leuke mensen uit heel uiteenlopende disciplines. Bij je eigen discipline zit je elkaar nog weleens in de weg, omdat er een zekere mate van concurrentie is. Hier is geen sprake van rivaliteit: je kunt onbevangen met andere werkwijzen kennismaken.

Ik heb me vooral gericht op het tracé Inhoud en Interdisciplinariteit. Een mooie ontwikkeling vind ik dat we ervoor gezorgd hebben dat ledenvergaderingen nu meer ruimte bieden voor de inhoud van ons werk. Behalve papierschuiverij en vergaderen zijn er nu ook lezingen, waarbij we kunnen leren over elkaars vak.

Ook hebben we lang getrokken aan een boekje over interdisciplinariteit in onderzoek en onderwijs. Dat gaat er nu eindelijk komen. Ik heb samen met Wilfred van der Wiel een enquête gehouden onder de leden, en er zijn diepte-interviews afgenomen door een wetenschapsjournalist. Wat kom je tegen als je een interdisciplinaire aanvraag doet? Waar loop je tegenaan met beoordelingscommissies? Het idee is dat er een advies uit gedestilleerd wordt richting NWO en andere kenniskoepels.

Dat is meteen ook het belang van De Jonge Akademie: dat je een goed onderbouwd advies kunt geven. De vraag is of je wordt gehoord. Vaak wel, we worden heel veel uitgenodigd. Dat is wel veranderd: eerst moesten we moeite doen om een voet tussen de deur te krijgen. Nu moeten we uitkijken dat we niet voor allerlei karretjes gespannen worden. De grootste uitdaging voor de toekomst is volgens mij om eigenwijs en onafhankelijk te blijven.'

‘Ik heb altijd de neiging om de Jonge Akademie in de krant kort te karakteriseren als “luis in de pels” of “de rebellenclub”. Stiekem hoop ik dan dat ze zich daar naar gedragen, en soms lukt dat.’

MARTIJN VAN CALMTHOUT,
WETENSCHAPSREDACTEUR DE VOLKSKRANT

Waarde(n) van wetenschap

Valorisatie van onderzoek is binnen De Jonge Akademie een bron van vele discussies. Naar aanleiding van ontwikkelingen in het wetenschapsbeleid, besluit De Jonge Akademie in 2010 onder meer via ingezonden brieven in de krant haar mening te geven. Die luidt dat valorisatie niet alleen maar zou moeten gaan over het creëren van economische waarde, maar ook over de wijze waarop wetenschap de culturele en sociale ontwikkeling van de samenleving bevordert. En bovendien een intrinsieke waarde heeft: de nieuwsgierigheid naar hoe de wereld in elkaar steekt. En als daar toevallig een zonnepaneel, GPS-systeem of medicijn uitrolt, is dat meegenomen, maar het resultaat van wetenschap zou niet verengd moet worden tot praktisch nut. ‘Wetenschappers hebben de geleidende polymeren bijvoorbeeld niet bedacht om een plat beeldscherm te kunnen maken.

Het was andersom: eerst was er de ontdekking van geleidend plastic en pas daarna dacht men aan praktische toepassingen. Zonder fundamenteel onderzoek is er dus geen toegepast onderzoek,’ betogen Ingrid Robeyns, Asghar Seyed-Gohrab en Maarten Kleinhans in de uitgebreide column ‘Waarden van de Wetenschap’. Met een link naar een Jonge Akademievideo onder dezelfde titel, verscheen op 7 juni 2010 een opinieartikel op de opiniepagina en de website van de NRC: ‘Munt slaan uit wetenschap is te kortzichtig; Toepassing mag niet voorop staan.’ Later dat jaar volgde er onder andere een bijeenkomst van De Jonge Akademie met de landelijke interdepartementale valorisatiecommissie.

Via de NOS naar de politieke arena

Het was nota bene het openingsitem van het NOS Journaal op 13 juni 2011. En later die avond schoven ze ook nog even aan in Nieuwsuur. Toenmalig voorzitter Peter-Paul Verbeek kreeg samen met leden Appy Sluijs en Beatrice de Graaf ruimte om op *prime time* namens De Jonge Akademie een krachtig tegen-gekluid te laten horen over het zogeheten Topsectorenbeleid, geïnitieerd door de toenmalige minister van Economische Zaken: het oormerken van een deel

‘De publiciteit rond ons standpunt over Topsectoren zette De Jonge Akademie in één klap op de landelijke politieke kaart. Inmiddels zijn we van bus naar Bussemaker!’

APPY SLUIJS, PALEOCEANOLOGIE (2009)

van het NWO-budget voor onderzoek in negen ‘sterke’ sectoren, uit te voeren door onderzoekers in nauwe samenwerking met het Nederlandse bedrijfsleven.

‘Al sinds de oprichting van De Jonge Akademie was een van de doelen ons uit te spreken over wetenschapsbeleid,’ zegt Peter-Paul Verbeek. ‘Het Topsectorenbeleid was zo’n drastische ontwikkeling, toen moesten we onze stem wel duidelijk laten horen. Er kwam een stroom van energie op gang, dat was geweldig om mee te maken.’

Het journaalitem kwam min of meer toevallig tot stand, via bestaande contacten met journalisten. En toen begon de trein te rijden. ‘Ik kreeg meteen een tweet van een hoge ambtenaar van OCW die vroeg of ik tijd had om te komen praten.’ Prachtig natuurlijk, maar dat stelde De Jonge Akademie wel voor een dilemma. ‘Je wilt invloed hebben, maar je wilt wel je handen vrij houden om je eigen koers te varen,’

vat Verbeek het kernachtig samen. 'We hebben daar binnen De Jonge Akademie toen vaak over gepraat.

Gezamenlijk standpunt

Om namens De Jonge Akademie als geheel te kunnen optreden, is het wel nodig om eerst een gezamenlijk standpunt te bepalen. 'Dat was nog niet zo vanzelfsprekend,' zegt Verbeek. 'Tijdens bijeenkomsten hadden we altijd in een enorm tempo goede discussies, maar er waren zeker verschillen van inzicht. We hebben uiteindelijk een interne procedure opgesteld om te komen tot Jonge Akademiebrede standpunten.' Na die publieke optredens rondom de Topsectoren volgden meer opiniebijdragen en uitnodigingen voor discussies, over zaken als profilering van universiteiten, het promotierecht, en de waarde(n) van de wetenschap.

'Het was mooi om mee te maken hoe onze politieke en bestuurlijke invloed groeide,' zegt Verbeek. 'En je ziet dat zaken als loopbaanbeleid en het *ius promovendi*, waar wij ons al jaren druk over maken, langzaam ook op de agenda's van beleidsmakers komen te staan. De Jonge Akademie is inmiddels al weer meer geïnstitutionaliseerd dan tijdens mijn bestuursperiode van 2011 tot 2013. Dat kan het gevaar opleveren dat je teveel onderdeel gaat uitmaken van de bestuurscultuur. Maar je ziet dat elk nieuw bestuur weer nieuwe manieren vindt om een fris en kritisch geluid te laten horen, vanuit het hart van de wetenschap zelf. Elke generatie drukt zijn eigen stempel, dat is het mooie van De Jonge Akademie.'

'Gelukkig ben ik net op tijd klaar om naar Amsterdam af te reizen voor de vergadering van De Jonge Akademie. Een paar seconden nadat ik in het plenaire gedeelte binnenvaal, is het wetenschapsbeleid aan de orde. Bestuurslid Appy Sluijs en lid Lieven Vandersypen hebben een verhelderend stuk geschreven waarin zij de misvattingen aan de kaak stellen die de debatten over de Topsectoren teisteren.

Jammer dat de installatie van de nieuwe leden niet live wordt uitgezonden, en dat niet alle actoren in dat Topsectorendebat worden gedwongen ernaar te kijken. Wat een elan, gedrevenheid en talent! van onderzoek naar verspreiding van malaria, naar bestudering van wetenschapsfraude in de negentiende eeuw: alle onderwerpen en presentaties zijn even vindingrijke en boeiend.'

Beatrice de Graaf,
History of International Relations & Global
Governance (2011)

Aan tafel met verschillende groepen

Alexander Brinkman

2011

Alexander Brinkman van de Universiteit Twente is een expert op het gebied van materialen. Hij is geïnteresseerd in de kwantummechanische aspecten van elektrische geleiding, met toepassingen in de supergeleiding en nieuwe vormen van (quantum)elektronica.

'De interactie met wetenschappers buiten je eigen werkveld is erg inspirerend. Elke keer dat je elkaar treft leer je iets vanuit zo'n ander gebied; de nieuwste inzichten, hoe het daar werkt, wat de uitdagingen zijn. Daarnaast doe je ideeën op voor interdisciplinaire samenwerkingen. Eén van de mooie activiteiten in dat kader vormen de ledenweekenden. Die zijn altijd op vrijdag en zaterdag, zodat er ruim tijd is voor zowel vergaderingen als voor informele gesprekken. We gebruiken de vergadertijd altijd super efficiënt. Administratieve dingen gaan altijd erg snel, zodat we volop tijd hebben voor de inhoud. "Aan tafel" was de titel van het initiatief van mijn lichting. Toen wij lid werden in 2011, begon De Jonge Akademie nationaal een belangrijke speler te worden. Dat was voor ons het moment om echt aan tafel te gaan met verschillende groepen. Met beleidsmakers, met onderwijsorganisaties en docenten, met media. Nu is het alweer vanzelfsprekend dat we die mensen regelmatig treffen, maar toen was dat nog niet zo. We worden nu gevraagd voor stukken in de krant, columns op de radio, of in commissies vanuit de ministeries. Zo zit ik op dit moment middenin de besprekingen van de jury's die betrokken zijn bij de Nationale Wetenschapsagenda. Hoewel we steeds meer een serieuze partner zijn, blijft het speelse er altijd wel inzitten. En dat is voor de leden zelf misschien nog wel het mooiste van De Jonge Akademie.'

Loopbaanbeleid

Al sinds de start van De Jonge Akademie is loopbaanbeleid aan universiteiten en kennisinstellingen een bron van zorg voor de leden. Onder de titel 'Rendement van talent. Aanbevelingen voor motiverend en stimulerend loopbaanbeleid' bracht De Jonge Akademie in 2010 een advies uit met een reeks aanbevelingen voor Nederlandse kennisinstellingen.

Het rapport pleitte onder andere voor invoering van het loopbaanbeginsel ter vervanging van het huidige starre formatiemodel. Daarnaast stelt het rapport dat carrièrepaden geopend moeten worden voor wetenschappers die excellent presteren op andere terreinen dan onderzoek, zoals onderwijs, wetenschapscommunicatie, bestuur en beleid.

Leden van De Jonge Akademie brachten het advies tijdens verschillende bijeenkomsten onder de aandacht van betrokken partijen, zoals Colleges van Bestuur, decanen, het ministerie van OCW, de VSNU en werknemers- en werkgeversorganisaties.

'De Jonge Akademie heeft alle kenmerken van jong talent: snel, scherp, ongeduldig en bij vlagen passend eigenwijs. Een verrijking voor de wetenschapscultuur van Nederland, een toetssteen voor het wetenschapsbeleid.'

ALEXANDER RINNOOY KAN, HOGLERAAR ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE
AAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM, OUD-VOORZITTER SER

'De Jonge Akademie lobbyt al jarenlang voor een beter wetenschapsbeleid. Onze discussies hierover zijn altijd zeer kritisch maar ook geïnformeerd en constructief geweest.'

INGRID ROBEYNS, ETHICS OF INSTITUTIONS (2010)

Eerste lustrum – eerste alumni

In 2010 bestond De Jonge Akademie vijf jaar. Ter ere van dit eerste lustrum was er een jubileumbijeenkomst rondom het thema Wetenschapscommunicatie 2.0, met veel aandacht voor het gebruik van nieuwe media en *open access* van onderzoeksresultaten. Tijdens een spetterend feest aan boord van Raderboot Kapitein Kok werd in Amsterdam afscheid genomen van de pioniersgeneratie van De Jonge Akademie: de eerste veertig leden stroomden uit. Hiermee was de eerste groep alumni een feit. Inmiddels tellen we er 91.

Hoewel de alumni nog vijf jaar na hun aftreden actief betrokken kunnen zijn bij activiteiten, betekende het vertrek van de complete eerste lichter een forse aderlating. Met vijftig drukbezette leden kun je nu eenmaal minder werk verzetten dan met tachtig.

‘De Jonge Akademie houdt wetenschapsbestuurders een spiegel voor. Daarmee zorgt ze ervoor dat het verschil tussen het spiegelbeeld en degenen die de spiegel vasthouden niet te groot wordt.’

JOS ENGELEN, VOORZITTER NWO

Retraite Woudschoten

De net aangetreden leden van 2010 stelden voor een retraiteweekend te organiseren om zich te bezinnen op de toekomst van De Jonge Akademie. Aan enthousiasme en werklust ontbrak het niet, maar de uitdunning van de gelederen baarde ook wat zorgen. Hoe verder, als De Jonge Akademie even vernieuwend, veelzijdig en daadkrachtig wilde blijven als voorheen? Op basis van een enquête kwamen vier thema's naar voren die dat weekend verder zijn besproken: inhoud van het lidmaatschap; de vorm van de vergaderingen en de organisatiestructuur; prioriteiten; en de relatie met de alumni en de KNAW. Een aantal verbeterpunten is direct opgepakt, zoals het middels e-mailstemming komen tot een collectief standpunt, waarmee De Jonge Akademie zich in een publieke discussie kan laten horen. Ook kwam er een visiedocument op de website om de uitgangspunten van De Jonge Akademie te verduidelijken.

'Het aanstekelijke succes van De Jonge Akademie laat zien dat jonge wetenschappers splenderwijs onderzoek, bestuur en maatschappelijke betrokkenheid op het hoogste niveau weten te combineren.'

ROBBERT DIJKGRAAF, OUD-PRESIDENT KNAW

<p>20 en 21 mei 2011</p> <p>Retraiteweekend 'Duurzaamheid'</p>	<p>16 januari 2012 <<</p> <p>Start mediaserie 'De Jonge Akademie over de knie' op SciencePalooza</p>		<p>25 februari 2012</p> <p>De Volkskrant kondigt 3 maanden lang iedere week een videoportret aan over het onderzoek van een lid van de Jonge Akademie</p>	
--	--	--	---	--

Naar de toekomst

In de afgelopen jaren is De Jonge Akademie een bekend en gerespecteerd platform geworden: een veelgevraagde gast bij media, serieus gesprekspartner voor bestuur en beleid en actief betrokken bij wetenschapsbewustwording op scholen en publieksen evenementen.

Daarnaast richt De Jonge Akademie haar blik op het wetenschapsveld zelf. Met de theatervoorstelling 'Gewetenschap' zet ze collega-onderzoekers en promovendi aan tot reflectie over onderwerpen die raken aan hun professionele integriteit.

Als een van de eerste jonge academies ter wereld fungeert de Nederlandse Jonge Akademie als rolmodel voor soortgelijke organisaties wereldwijd. In samenwerking met enkele andere jonge academies komt het eerste internationale standpunt tot stand: een oproep aan de European Research Council om niet te bezuinigen op wetenschap.

De Jonge Akademie is van plan in de toekomst activiteiten met bewezen kwaliteit voort te zetten, maar ook te blijven vernieuwen en verrassen. En nooit te vergeten dat zij als vooruitgeschoven post een stem geeft aan de vele jonge talentvolle onderzoekers die in Nederland werkzaam zijn. Zowel op het gebied van wetenschapsbeleid als (internationale) wetenschapsbeoefening en wetenschapscommunicatie. De Jonge Akademie zal zich daarbij oplossingsgericht, maar ook kritisch en vooral onafhankelijk blijven opstellen.

Ondanks de stormachtige ontwikkeling die De Jonge Akademie in haar eerste tien jaar heeft doorgemaakt, blijft ze volgens leden en alumni in de kern hetzelfde: een plek waar jonge, enthousiaste en welbespraakte onderzoekers uit de volle breedte van de wetenschap met elkaar en de buitenwereld in gesprek gaan en hun passie voor wetenschap uitdragen in dialoog met kinderen, jongeren en het brede publiek.

Bestel een wetenschapper m/v !

Kennis op straat

De lichter 2012 wilde wetenschap op een enthousiasmerende wijze onder de aandacht van publieksgroepen brengen die daar niet vanzelfsprekend mee in aanraking komen. Daarom staat Kennis op Straat in principe open voor aanvragen vanuit de hele maatschappij: van scholen tot bejaardenhuizen, en van buurthuizen tot sciencecafés. Jonge wetenschappers uit allerlei vakgebieden verzorgen korte publiekslezingen die niet alleen een inhoudelijk informatief

zijn, maar ook toelichten hoe wetenschappers te werk gaan. Via de website www.kennisopstraat.nl kunnen belangstellende organisaties kiezen uit tientallen lezingen over de meest uiteenlopende onderwerpen: of het nu gaat over scheidingstechnologie, insinuaties in het oude Rome, water op Mars, klimaatverandering, empathie, slachtofferrechten, de kneedbaarheid van hersenen of pleisters voor het hart: voor iedere groep is er wat te halen. De komende jaren willen leden zich vaker als duo's aanbieden. Zo kunnen ze een onderwerp uit verschillende invalshoeken belichten en iets laten zien van zowel de verscheidenheid van als de dwarsverbanden tussen wetenschappelijke disciplines.

'Een publiekslezing maakt specialistische kennis gewoon en wordt daarmee een visitekaartje van een vakgebied. Het vertellen van het verhaal achter een wetenschappelijk probleem is even belangrijk als het oplossen ervan.'

ERIK KWAKKEL, MIDDELEEUWEN (2012)

16 maart 2012

Installatie achtste lichter, advies 'Tussen onderzoek en samenleving' over wetenschapscommunicatie

voorjaar 2012

De Jonge Akademie on Wheels rijdt voor de laatste keer uit naar acht verschillende scholen in het voortgezet onderwijs

mei 2012

Brief naar verkiezingscommissies van politieke partijen over de impact van het topsectorenbeleid op de wetenschap

<<

8 en 9 juni 2012

Mediaweekend, De Jonge Akademie aan tafel met media

september 2012

Start rubriek 'Dagboek van een wetenschapper' op de website

Advies Wetenschapscommunicatie

Wetenschapscommunicatie zou niet alleen moeten gaan over de resultaten van wetenschappelijk onderzoek, maar meer nog over het wetenschappelijke proces. Die stelling verdedigde de Jonge Akademie in 2012 in het adviesrapport 'Tussen Onderzoek en Samenleving: Aanbevelingen voor Optimale Wetenschapscommunicatie'. Het rapport benoemt de rol van verschillende partijen in wetenschapscommunicatie en -educatie, identificeert knelpunten en doet aanbevelingen voor verbetering. Het advies is breed verspreid en het gedachtengoed lijkt zich langzaam maar zeker een plaats te verwerven. Zo wordt er inmiddels gepraat over wetenschapscommunicatie als een vorm van maatschappelijke valorisatie voor universiteiten. En is, zeker binnen het basisonderwijs, maar vaker ook in de media, de nadruk verlegd van focus op onderzoeksresultaat naar inzoomen op het proces. Wie weet hoe wetenschap 'werkt' kan resultaten ook beter naar waarde schatten.

31 oktober 2012

Tweedaags internationaal symposium 'Shaping the Future of Young Academies' 1 november 2012

15 november 2012

Interdisciplinair debat over bewustzijn, moraal en religie

18 december 2012

Discussiebijeenkomst rond verschijning rapport 'Kenniss op Straat'

9 januari 2013

'Expeditie Moendes' beschikbaar gesteld voor basisonderwijs via een speciale website

19 maart 2013

Installatie negende lichtung

14 mei 2013

Lancering initiatief 'Kenniss op Straat'

Lezingen voor een nieuw publiek

Maaike Kroon

2012

Maaike Kroon's onderzoek aan de Technische Universiteit Eindhoven richt zich met name op de ontwikkeling van nieuwe energie-efficiënte scheidingsprocessen voor een duurzame toekomst.

'Op het moment dat mijn lichting aantrad, was De Jonge Akademie vooral op scholen bekend en actief. Wij wilden nieuwe groepen bereiken. Onder de titel "Kennis op Straat" verzorgen we lezingen voor een breed publiek. Dat kunnen allerlei clubs zijn, zolang er maar geen commercieel oogmerk is. Zo stond een van ons pas nog te praten voor een vereniging van plattelandsvrouwen. We hebben één loket ingericht waar alle aanvragen binnenkomen. Mijn secretaresse is nu feitelijk dat loket, zij handelt alle aanvragen af. In principe zijn die lezingen gratis. Mensen die ons uitnodigen moeten misschien wel wat onkosten maken, maar dat ligt meer in de categorie: zaaltje, catering, beamer.

Bij De Jonge Akademie kom je in aanraking met mensen met wie je heel veel gemeen hebt: ze hebben hetzelfde denkniveau en dezelfde hoge ambitie. Je zit in dezelfde levensfase, waarin je aan je carrière werkt en eventueel ook nog jonge kinderen hebt. Die herkenbaarheid, dat maakt het zo prettig. KNAW-leden bevinden zich toch meestal in een latere fase van hun loopbaan. Die lopen niet tegen dezelfde problemen aan als mensen van mijn generatie. Wij zitten vaak nog met tijdelijke contracten, en zijn nog niet zo lang geleden zelf gepromoveerd. Als je nadenkt over het beleid rondom het promotiestelsel, is het goed om een geluid te laten horen van mensen die daar uit eigen recente ervaring over kunnen meepraten.

Daarnaast hoeven we wat minder politiek correct te zijn. We willen graag constructief meedenken over beleid, maar niet ingekapseld worden in het systeem. Een eigen geluid, dat blijft belangrijk.'

Lief dagboek

Wat doet een wetenschapper zoal de hele dag? Met het project 'De week van een wetenschapper', een serie van 41 dagboeken op de website, wilde De Jonge Akademie een realistisch beeld schetsen van het leven van jonge, ambitieuze wetenschappers. Leden beschrijven in de dagboeken waar ze aan werken, wat voor soort taken ze uitvoeren, wat er

zo leuk, maar ook soms frustrerend is aan het wetenschappelijk proces, op welke manier ze hun onderzoek vertalen naar de samenleving, en hoe ze dit alles proberen te passen in een leven buiten de wetenschap. Elk dagboek mag rekenen op gemiddeld 250 lezers, met volop *retweets* en *likes* op Facebook. De Vlaamse Jonge Akademie heeft dit project inmiddels met succes voortgezet.

'De Nederlandse Jonge Akademie was een belangrijke bron van inspiratie voor de oprichting van de Vlaamse Jonge Akademie in 2013. Ondertussen gaan we onze eigen weg, maar houden we een online oogje op de activiteiten van onze zusteracademie uit het noorden. We kijken uit naar wederzijdse samenwerking en uitwisseling in de toekomst.'

LIESBET GERIS EN PETER VAN AELST,
VLAAMSE JONGE AKADEMIE

23 mei 2013	1 augustus 2013 <<		september 2013	17 december 2013	13 februari 2014
Diner 'Vertrouwen in de wetenschap'	Fotowedstrijd 'Visions and Images of Fascination'		Nieuw tracé Internationalisering	Column ScienceGuide 'Pas op met onderzoeksgeld', naar aanleiding van Interdepartementaal Beleidsonderzoek	Publicatie visie op wetenschapsbeleid, als bijdrage aan de gedachtevorming voor de Wetenschapsvisie van het kabinet

Shaping the Future of Young Academies

Sinds de oprichting van De Jonge Akademie is haar internationale omgeving sterk veranderd. Het idee van een jongere afdeling van een wetenschapsacademie vindt wereldwijd weerklank. In 2014 zijn er wereldwijd 24 jonge academies en in de nabije toekomst komen er nog meer, waaronder in Indonesië. Daarnaast is in 2010 de Global Young Academy opgericht en in 2012 de Young Academy of Europe, geïnitieerd door onderzoekers met een ERC Starting Grant. Zelf gemodelleerd naar voorbeeld van Die Jonge Akademie, is de werkwijze van De Jonge Akademie nu een bron van inspiratie voor anderen.

Samen met de Global Young Academy organiseerde De Jonge Akademie op 31 oktober en 1 november 2012 het symposium 'Shaping the Future of Young Academies' in Amsterdam. Het was de eerste keer dat bijna alle jonge academies uit Europa, Afrika en Azië – bestaand of in oprichting – bij elkaar kwamen en zich met flitspresentaties aan elkaar voorstelden.

'For young scientists, a diversity of voices, an open dialogue, and inspiring cooperation and teamwork are crucial. It's great to have the different Young Academies in Europe and the world as partners, peers and friends.'

RUTH BENDELS, MANAGING DIRECTOR DIE JUNGE AKADEMIE

5 maart 2014	7 maart 2014	20 maart 2014	25 mei 2014 <<	
Start serie wekelijkse radio-optredens op Radio 1: 'Wetenschap op Woensdag'	Opinieartikel NRC 'Universiteit is beter dan Science Park'	Installatie tiende lichtung	Eerste voorstelling 'Gewetenschap' tijdens ledenweekend	

Er waren 57 deelnemers die 31 nationale jonge academies en initiatieven daartoe vertegenwoordigden, vanuit landen als Nigeria, Kazachstan, Montenegro, Pakistan, Schotland, de Filippijnen, Zuid-Afrika, Zweden, Thailand, Zimbabwe, Belarus, Egypte, Ghana, Israël, Kenia, Letland, Maleisië, Senegal, Polen, Oeganda, het Verenigd Koninkrijk en België. Zij wisselden *best practices* uit en gingen de discussie aan over de uitdagingen voor jonge academies in verschillende delen van de wereld.

DAGBOEKNOTITIE

'Rond negen uur ben ik op mijn werkkamer. Ik werk mijn e-mails weg en haal een paar boeken uit de universiteitsbibliotheek, voor ik om half tien mijn eerste afspraak heb. Een natuurkundige van FOM-instituut AMOLF, die via De Jonge Akademie van mijn interesse in wetenschapsethiek gehoord heeft, vraagt advies voor een workshop over "good scientific conduct in the real world". Leuk hoeveel breder mijn netwerk via De Jonge Akademie aan het worden is!'

Herman Paul, *Geschiedenis* (2013)

6 juni 2014

ScienceGuide artikel 'Topsectoren zijn verzuild'

24 maart 2015

Eerste InterScience symposium 'Conflict en oplossingen'

26 maart 2015

Installatie elfde lichting

28 maart 2015

Opinieartikel NRC 'Ook niet-hoogleraren moeten promotor kunnen zijn'

12 juni 2015

Jubileumfeest tienjarig bestaan De Jonge Akademie

Interactie is verrijkend voor je eigen functioneren

Lotte Jensen

2013

Het onderzoek van Lotte Jensen aan de Radboud Universiteit Nijmegen beweegt zich op het gebied van de Nederlandse Letterkunde en de cultuurgeschiedenis. Ze richt zich met name op nationale identiteitsvorming en nationalisme.

'De Jonge Akademie heeft inmiddels duidelijk statuut gekregen. Toen ik werd benoemd, kreeg ik bloemen van mijn faculteit en het College van Bestuur: ze zien het lidmaatschap als een keurmerk van een prestigieuze club.

Ik zet me binnen De Jonge Akademie in voor interdisciplinariteit, omdat ik dat heel belangrijk vind. Het is verrijkend voor je eigen functioneren om interactie te hebben met compleet andere vakgebieden. Je leert niet alleen van de inhoud van elkaars werk, maar ook van andere methodieken.

Psychologen, sociaal wetenschappers en letterkundigen benaderen onderwerpen heel verschillend. Dat zag ik onder andere tijdens een serie InterScience symposia die we hebben georganiseerd. Recent hadden we een bijeenkomst over "Conflict en veiligheid", een onderwerp dat vanuit vier verschillende perspectieven werd belicht. Dat geeft geanimeerde discussies.

Een ander project waar ik trots op ben is 'Gewetenschap', een toneelstuk over dilemma's in de wetenschap. Het theatergezelschap is op tournee door Nederland en bereikt de juiste doelgroep, van promovendi tot beleidsmakers. We wilden weerklank vinden bij een breed publiek en discussies losmaken over integere wetenschapsbeoefening.

Op dit moment staat het wetenschapsbeleid vol in de aandacht, onder andere vanwege de Nationale Wetenschapsagenda. Maar ik zie ook een tendens om weer meer de wetenschappelijke inhoud naar voren te schuiven. Dat is uiteindelijk ook de grootste drijfveer van alle leden, ze zijn betrokken vanuit een gedeelde passie voor wetenschap.

Nederland is internationaal een voorloper wat jonge academies betreft. Het loopt hier als een goed geoliede machine, niet in de laatste plaats vanwege de uitstekende ondersteuning vanuit het KNAW-bureau, en het feit dat we beschikking hebben over een budget om activiteiten uit te voeren.'

Publicatietradities

De belangrijkste communicatievorm in de wetenschap is de publicatie: de schriftelijke weerslag van ideeën en resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Ondanks het feit dat er in het wetenschappelijk bestaan zoveel van afhangt – publicaties vormen de meetlat voor wetenschappelijk functioneren en spelen mee bij het beoordelen van onderzoeksaanvragen – is er weinig algemene kennis over publicatietradities en meetinstrumenten in verschillende wetenschapsgebieden. Reden voor De Jonge Akademie om aan de hand van bevindingen en ervaringen van haar leden een inventarisatie te maken van de verschillen in publicatieconventies tussen disciplines. Deze inventarisatie heeft geleid tot het rapport ‘Kennis over publiceren – publicatietradities in de wetenschap’, dat tijdens een levendige discussiebijeenkomst rondom dit thema op 18 december 2012 is overhandigd aan Hans Clevers, toenmalig president van de KNAW.

Met deze publicatie wil De Jonge Akademie bijdragen aan het actuele debat over het waarderen van wetenschappelijke publicaties, waarbij recht wordt gedaan aan de verschillen in onderzoekspraktijk.

‘De Jonge Akademie is een bruisend vat energie en creativiteit. Wervelende discussies op het scherp van de snede, altijd vanuit positiviteit en “zin om te bouwen”. Prachtig om te zien wat je neer kunt zetten met vijftig toppers vol passie voor wetenschap en onderwijs!’

JEROEN GEURTS, OUD-VOORZITTER DE JONGE AKADEMIE

Gewetenschap

De tien leden van de lichter 2013 interviewden alle vijftig leden van De Jonge Akademie over de problemen, dilemma's en verleidingen waar wetenschappers in de dagelijkse praktijk mee te maken kunnen krijgen. De thema's die uit deze gesprekken naar voren kwamen, vormden de basis voor het discussietheater 'Gewetenschap', ontwikkeld en uitgevoerd door Pandemonia Science Theater.

Het verhaal: Op een Nederlandse universiteit werkt een team van onderzoekers aan een baanbrekend onderzoek. Worstelend met eigen ambities, onder-

wijstaken, en het begeleiden van een promovendus begint een veelbelovende onderzoeker aan een race tegen de klok om zijn internationale concurrenten te snel af te zijn en zijn positie op de universiteit veilig te stellen.

De luchtige wetenschapssatire Gewetenschap reist sinds 2014 langs de Nederlandse universiteiten, en dient als startpunt van een debat over veelvoorkomende dilemma's op de wetenschappelijke werkvloer. Hoe ga je bijvoorbeeld om met het vermelden van coauteurs? Of met het beoordelen van werk van concurrenten? Of, gegeven de tijdsdruk, met de balans tussen eigen werk en begeleiding van

CULTUUR

Een wetenschappelijke fraudezaak pas afhandelen voor een formele commissie te laat. Onderzoekers moeten nu hun alledaagse dilemma's uitwisselen in het programma Gewetenschap, dat Pandemonia Science Theater in opdracht van De Jonge Akademie ontwikkeld en uitvoert.

... van niet of met wel een...
... erlijk geflag, een bevoor...
... die nu in een herkenbaar...
... en lichter om herkenbaar...
... baar wordt gemaakt."

Diederik Stapel, hoofdtrainer...
... aan alle media raadt hij een ontzorgd...
... als een van de grootste wetenschapsfraude...
... deurs: die verhoort, die de beste discussie...
... ten haaldert. Makers veelal gekend op...
... gretent loep op de agenda in elk wetens...
... schapsbedrijf, waaraan academiën zich in...
... eenenomen glimpen bijeen over wetenschaps...
... schieders daarbij de herencomen", zegt...
... Bosman. "Als een casus normaal terecht...
... komt bij een integriteitscommissie, kom...
... t het in laat. Wij willen dat de dilemma's...
... besprekbaar worden bij de herencom...
... maten en in de wandelgangen."

Sop Witmarck, producer van Gewetens...
... chapsatire, onderzocht het belang van de 'Vla...
... nie' verhalen. "Iedereen kan zich wel iets...
... toeschrijven van onderzoek naar de wett...
... en van de opdrachtgever, inderom begint...
... met dat niet in de draag". Samen met De...
... maker Stapel op zoek gaan naar "de...
... hagen, evenwel". "Die hebben te maken met...
... de houding die wetenschappers inbrengen...
... in hun dagelijkse werk", zegt Witmarck.
"Die houding hebben we in ons stuk willen...
... zetten." Mijns inziens niet als een wetensch...
... pper van het theaterstuk. Volgens...
... nou Diederik Stapel een verpersoond beeld...
... krijgen van het wetenschapsbedrijf. "De...
... taalgebruik was een succes, zoals in elke...
... taalgebruik een succes voorbrengen. Het...
... tusschen de herencommissie. Gewetenschap...
... tusschen deze twee alledaagse verhalen

HOE WETENSCHAPPERS WORSTELEN MET VALS SPEL

Theater over de verwarring na 'Stapel'

promovendi? Of met de afweging tussen publicatiedruk en meer kwaliteit?

Met Gewetenschap inspireerde De Jonge Akademie jonge, beginnende onderzoekers, collega-wetenschappers en universitaire beleidsmakers om samen de discussie aan te gaan over de grijstinten in het dagelijks werk en het belang elkaar scherp te houden op integere wetenschapsbeoefening.

‘Er werd hard gelachen en tegelijkertijd open gediscussieerd over de prachtige en de ingewikkelde kanten van het wetenschappelijke systeem en het leven als wetenschapper.’

TEUN BOUSEMA, MALARIA EPIDEMIOLOGIE (2013)

DAGBOEKNOTITIE

‘Ik lees nog snel even mijn e-mail voor ik naar het station fiets om de trein te halen naar Leiden. Vanmiddag begint ons jaarlijkse ledenweekend van De Jonge Akademie, een combinatie van onze ledenvergadering, de vergaderingen van de verschillende tracés, een diner met een debat en meestal ook een sociaal evenement. Door de diversiteit aan leden en het aantal van vijftig (klein genoeg om elkaar allemaal te kennen, groot genoeg om alle mogelijke disciplines te kunnen bestrijken) komt er bij alle punten een soort natuurlijke selectie tot stand van een groepje leden dat zich met een specifieke kwestie zal bezighouden; een continu bewegend landschap van werkgroepjes, onderling overleg en samenwerkingen die namens het collectief zich een tijd met een punt gaan bezighouden. Je zou willen dat elke organisatie zo slagvaardig was.’

*Ysbrand van der Werf,
Slaap en Cognitie (2010)*

‘De avond is geslaagd als het publiek aan het denken is gezet en als de voorstelling voldoet aan onze opdracht: discussie losmaken.’

TONY MAPLES, THEATERMAKER PANDEMONIA

Annemieke Aartsma-Rus

2014

Aan het Leids Universitair Medisch Centrum houdt Annemieke Aartsma-Rus zich bezig met de zoektocht naar een therapie tegen de progressieve spierziekte Duchenne.

Dialogo tot stand brengen

'Ik heb altijd al veel affiniteit gehad met wetenschap vertalen naar de maatschappij. Ik wil dat mensen kunnen meedenken en kritische vragen kunnen stellen en dat er een dialoog tot stand komt. Soms doen we kleine projectjes. Zo hebben we "Wetenschap op Woensdag" op Radio 1, waar verschillende leden nieuws uit de wetenschap vertellen en toelichten. Ik zit zelf in de medische hoek, dus ik licht er medische onderwerpen uit.

Het doel van onze projecten is en blijft wetenschap over het voetlicht brengen en het gesprek aangaan. Als lid van de Jonge Akademie word je erop geselecteerd dat je over de schutting van je eigen vakgebied kunt kijken. Mensen kunnen stuk voor stuk aanstekelijk vertellen over hun onderzoek. Soms is er heel veel herkenning tussen verschillende vakgebieden, en soms werken mechanismen heel anders. In de medische wetenschap hebben wij bijvoorbeeld geld nodig voor mensen, materialen en experimenten. In een andere tak, zoals de taalwetenschap, heb je juist veel menskracht nodig en toegang tot de juiste bibliotheken en archieven, en dan moet je veel gaan lezen. Het is goed om af en toe te zien dat dingen ook op een andere manier kunnen.

Hoewel het erg leuk is om lid te zijn van De Jonge Akademie, is het ook prettig dat je lidmaatschap maar tijdelijk is. Zowel voor De Jonge Akademie als geheel, die telkens weer vers bloed krijgt, als voor de afzonderlijke leden: je hebt een *sense of urgency*. In deze vijf jaar moet het gebeuren.'

Visions and Images of Fascination

Dit is de winnende foto van de internationale fotowedstrijd die verschillende jonge academies samen organiseerden in 2013. Centrale vraag was: Wat maakt wetenschap fascinerend en hoe kan deze fascinatie in een foto worden vastgelegd? Rozalyn Simon, student aan de Linköping University in Zweden, fotografeerde hersenweefsel van een Alzheimerpatiënt.

Het imago van de wetenschapper veranderen

Rivke Jaffe

2015

Rivke Jaffe wil met haar onderzoek aan de Universiteit van Amsterdam bijdragen aan een beter begrip van de stedelijke samenleving en ongelijkheid. De cultureel antropologe werkt samen met geografen, sociologen, politicologen, (kunst)historici en literatuurwetenschappers aan interdisciplinaire vraagstukken.

'Ik ga me in eerste instantie inzetten voor het tracé Wetenschap en Maatschappij. Daar ligt mijn hart vooral. Ik wil laten zien aan een breder publiek hoe spannend wetenschap is. En dat onderzoekers zich bezig houden met vraagstukken die voor heel veel mensen interessant of belangrijk zijn. Daarnaast verheug ik me erop mee te kunnen praten over beleid, zowel op nationaal niveau als in de universiteitspolitiek. Het feit dat je een Jonge Akademiestempel draagt, betekent dat je wat meer een vinger in de pap kunt hebben. Het is een forum met een groter bereik dan je als individuele onderzoeker hebt. Onze lichtung wil een project opzetten dat het imago van de wetenschapper verandert. Niet langer het beeld van een oudere professor met warrig uitstaand haar die iets doet met chemicaliën, of een "Indiana Jones"-achtige avonturier, die alsmaar spannende dingen doet. Dat imago is een probleem. Je schept een eenzijdige werkelijkheid, die consequenties heeft voor de publieke steun, en belemmerend werkt voor de diversiteit in de wetenschap. Wij willen een stripverhaal ontwikkelen voor middelbare scholieren waarin we de verscheidenheid van de wetenschap en wetenschappers belichten en laten zien dat we middenin de samenleving staan. Daarnaast gaan we kijken of we een speciale aflevering van een jeugdprogramma kunnen maken. Wetenschap heeft nog teveel een elitair imago. Dat wil ik graag veranderen.'

InterScience

Vanaf 2015 organiseert De Jonge Akademie een serie symposia waarbij een onderwerp vanuit verschillende disciplines wordt belicht. Tijdens de bijeenkomsten geven alfa-, bèta- en gammawetenschappers én kunstenaars hun visie op een actueel thema. De symposia hebben als doel de meerwaarde van een interdisciplinaire benadering te laten zien. Het thema van de eerste bijeenkomst op 24 maart 2015 was 'Conflict en oplossingen'.

Visie wetenschapsbeleid

In 2014 verwachtte de minister van OCW uit te komen met een Wetenschapsvisie. Als bijdrage aan het debat voorafgaand aan dit document, bracht De Jonge Akademie haar eigen visie uit op de Nederlandse wetenschap. Het visiedocument benoemde standpunten over vraagsturing, koppeling tussen onderwijs en onderzoek, maatschappelijke functie van wetenschap en wetenschappers, financiering van wetenschap, loopbaanbeleid, interdisciplinariteit, internationalisering en meetbaarheid. Deze gezamenlijke visie was voor leden een goede informatiebron als zij op persoonlijke titel werden uitgenodigd om bijdragen te leveren aan de Wetenschapsvisie van OCW.

'De Jonge Akademie is een inspirerend gezelschap en een welkome aanvulling op de "oude" Akademie. Ik maak een diepe buiging voor de Jonge Akademie en koester hoge verwachtingen voor de toekomst!'

JET BUSSEMAKER, MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

De Jonge Akademie

De Jonge Akademie is binnen de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) een zelfstandig platform van jonge wetenschappers die internationaal tot de top van hun vakgebied behoren. Leden van De Jonge Akademie zijn op het moment van hun benoeming minder dan tien jaar geleden gepromoveerd. Ze vertegenwoordigen samen een breed spectrum van wetenschappelijke disciplines en zijn werkzaam bij Nederlandse universiteiten en onderzoeksinstituten. In 2015 viert De Jonge Akademie haar tienjarig bestaan.

Om voor het lidmaatschap van De Jonge Akademie in aanmerking te komen, moeten jonge onderzoekers zich nadrukkelijk wetenschappelijk hebben onderscheiden. Daarnaast is een brede belangstelling voor de rol van wetenschap in de samenleving van essentieel belang. Kandidaten worden voorgedragen door rectores magnifici van universiteiten, directeuren van onderzoekscholen, directeuren van niet-universitaire onderzoeksinstituten, voorzitters van NWO-gebiedsbesturen, voorzitters van KNAW-secties, leden van De Jonge Akademie, de voorzitter van de Stichting Landelijk Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren en decanen van faculteiten op het terrein van letteren en geesteswetenschappen. Een commissie van KNAW- en

Jonge Akademieleden selecteert de uiteindelijke nieuwe leden.

De Jonge Akademie telt vijftig leden. Een benoeming is voor vijf jaar. Elk jaar stromen tien leden in en uit.

De Jonge Akademie ontplooit activiteiten op het gebied van interdisciplinariteit, wetenschapsbeleid, internationalisering en wetenschap en maatschappij. De Jonge Akademie heeft een vijfkoppig, door de leden gekozen bestuur, vier tracés/werkgroepen, een selectie- en beurzencommissie en projectcommissies.

De Jonge Akademie is een onderdeel van de KNAW, met een eigen werkplan, activiteiten en standpunten. Naast regelmatig bestuurlijk overleg met de KNAW is er samenwerking in gezamenlijke projecten en bijeenkomsten. Ook voor commissies en jury's worden leden van de klassieke en Jonge Akademie over en weer uitgenodigd.

Uitgebreide informatie over De Jonge Akademie en haar leden en alumni vindt u op de website www.dejongeakademie.nl. Deze site bevat veel audiovisueel materiaal, waaronder videoportretten van leden en hun onderzoek.

Colofon

Redactiecommissie

Hilde Geurts, Maaïke Kroon, Rianne Letschert – De Jonge Akademie

Bronmateriaal en beeldselectie

Iris Koopmans, Jeffrey Muskiet – afdeling Genootschap KNAW

Tekst, interviews en samenstelling

Sonja Knols-Jacobs – Ingenieus

Tekst en eindredactie

Marja van der Putten – afdeling Communicatie KNAW

Beeldmateriaal

Portretten: Ben Bergmans (Letchert), Gijs van Ouwkerk (Walma van der Molen), Werry Crone (Gelderblom), Jörgen Caris (Jensen), Caroline van Os (Kroon), Henk Thomas (Overige portretten m.u.v. Levelt, Weckhuysen, Aartsma-Rus, Jaffe)

Overig beeld: KNAW, Erik Kwakkel/Universiteitsbibliotheek Leiden, RANJ (De Jongste Akademie), Henk Thomas (De Jongste Akademie, Akademie on Wheels), Youri Koers (Maakbare Mens), Fast Facts, Eva Nijsten (videoportretten), Nozzman (illustraties Moendoes), NOS, Mirjam Leunissen (Kennis op Straat), Jeffrey Muskiet, Last Tuesday (Gewetenschap), Rozalyn Simone (Visions), Iris Koopmans (reportages De Jonge Akademie), Shutterstock.

De Jonge Akademie heeft haar uiterste best gedaan alle rechthebbenden van het gepubliceerde foto- en beeldmateriaal te achterhalen. Voor informatie: dja@knaw.nl

Vormgeving

WAT ontwerpers, Utrecht

Druk

Zalsman BV, Zwolle

De Jonge Akademie

Postbus 19121

1000 GC Amsterdam

020 551 0702

dja@knaw.nl

www.dejongeakademie.nl

de jonge akademie